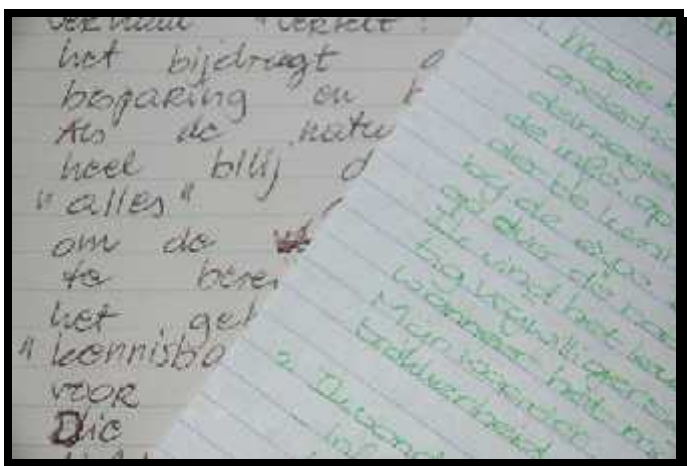
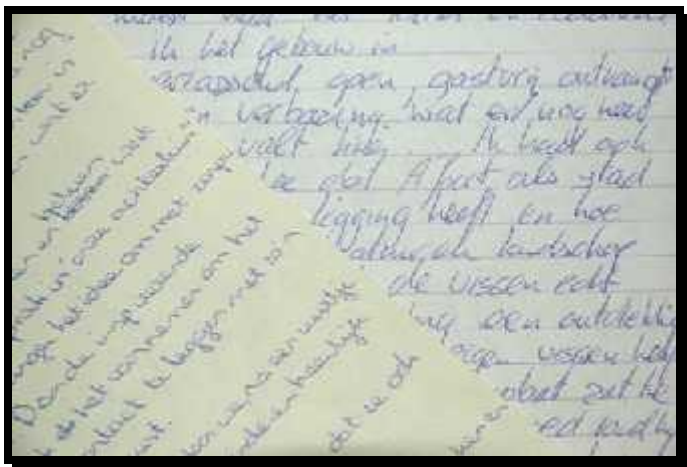
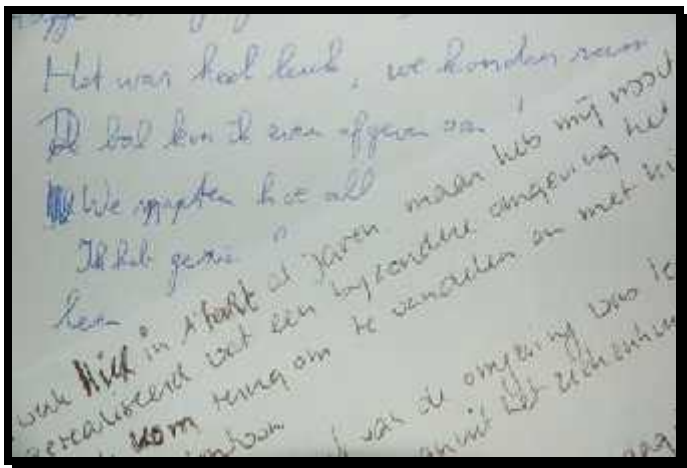

Centrum voor Natuur- en Milieu Educatie ~ Gemeente Amersfoort

Enkele bijdragen van workshopdeelnemers.

Op weg naar de verhaallijn voor een nieuwe expositie!

Resultaten van een

workshop met

betrokkenen van de

Gemeente Amersfoort,

Algemene conclusies,

Plan van Aanpak en

Aanbevelingen voor de

voortgang van het

traject.

Inhoud	pag.
1. Introductie	3
2. Werkwijze	4
3. Resultaten	
a) Gezamenlijk vertrekpunt	5
b) Doelgroep	6
c) Bezoekerservaring	7
d) Kernboodschappen en kernbegrippen	8
4. Algemene conclusies	10
5. Plan van aanpak (voorstel)	12
6. Aanbevelingen	14
7. Nawoord	15
Bijlagen A-E	16-25

1. Introductie

Het Centrum voor Natuur- en Milieu Educatie (CNME) Amersfoort op Landgoed Schothorst gaat vernieuwen. Nabij de huidige locatie van de noodbouw komt een nieuwe vestiging, die is gefundeerd op een visie van duurzame bouw, inrichting, gebruik en beheer.

Onderdeel van de nieuwbouw is een expositieruimte (87 m²). In eerdere bijeenkomsten tussen betrokkenen zijn verkenningen gemaakt over de inrichting van die expositie. Het huidige document is daarop een vervolg en geeft een aanzet tot de daadwerkelijke inhoudsontwikkeling. Op grond van een workshop met betrokkenen van de gemeente Amersfoort gehouden op 4 november 2013 en het Plan van Aanpak dat in deze rapportage wordt gepresenteerd, kan het traject worden gestart om tot een verhaallijn te komen waarmee vervolgens een ontwerpbureau aan de slag kan.

Artist impression van het nieuwe CNME op landgoed Schothorst (bron: <http://www.amersfoort.nl/4/CNME/Nieuwbouw-CNME.html>).

2. Werkwijze

Om tot een Plan van Aanpak te komen is gekozen voor de organisatie van een workshop. Hierin kregen betrokkenen van de Gemeente Amersfoort de gelegenheid om ideeën voor de verhaallijn in te brengen. Behalve het creëren van een gemeenschappelijk vertrekpunt, waren de doelen van de workshop als volgt:

- Formuleren doelgroep.
- Verkenning functionaliteit tentoonstellingsruimte.
- Formuleren kernboodschap(pen).

De workshop vond plaats op maandag 4 november 2013, van 13:00-17:00 uur in het huidige CNME op Landgoed Schothorst (zie Bijlage A voor een lijst van de deelnemers).

Programma workshop

Om bovenstaande doelstellingen te realiseren, werd gekozen voor een interactieve aanpak.

- Begonnen werd met de presentatie van een samenvatting van eerder genomen besluiten, op grond van het (concept) Programma van eisen bezoekerscentrum Schothorst (Bijlage B). Tijdens de presentatie werd benadrukt dat de workshop zich toespitste op de expositie, en niet op de andere ruimten (en functies) van het nieuwe CNME.
- Vervolgens werd de deelnemers gevraagd zich te verplaatsen in een bezoeker van de toekomstige expositie. Nadat zij hadden gekozen voor een bepaalde persona (bv. natuurliefhebber, gezin of schoolkind), schreven zij een tekst voor het imaginaire gastenboek van het nieuwe CNME (Bijlage C). Hierin verwerkten zij de volgende vragen:
 - Wat vond je het leukst?
 - Wat heb je opgestoken?
 - Wie uit je omgeving ga je een tip geven om naar de expositie te gaan en waarom?
 - Welke tip heb je om de expositie nóg leuker te maken?

Na afloop lazen de deelnemers hun 'dromen' over de nieuwe expositie voor, wat inzicht gaf in hun verwachtingen en de mate waarin zij zich in de doelgroep kunnen verplaatsen.

- Tenslotte konden de deelnemers kernboodschappen en kernbegrippen voor de nieuwe expositie verwoorden. Tijdens deze opdracht werd gevraagd om op elkaars inbreng te reageren (sterke/zwakke punten) zodat een levendige consultatie ontstond. Bij het benoemen van de kernboodschappen en kernbegrippen werden de volgende vragen meegegeven:
 - Welke boodschap kan de bezoeker na afloop navertellen? (take home message)
 - Welke ervaring neemt hij mee naar huis? (unique selling point CNME)
 - Wat gaat hij doen? (handelingsperspectief)
 - Wat is de motivatie om weer terug te komen? (herhalingsbezoek)

Op grond van de input die als gevolg van bovengenoemde werkwijze uit de groep naar voren kwam, is in deze rapportage een aantal **Resultaten** (Hoofdstuk 3) en **Algemene conclusies** (Hoofdstuk 4) geformuleerd. Vervolgens geeft het **Plan van Aanpak** (Hoofdstuk 5) een voorstel voor de volgende stappen om tot een breed gedragen verhaallijn te komen. In de **Aanbevelingen** (Hoofdstuk 6) worden tenslotte aanvullende suggesties gedaan.

3. Resultaten

a) Gezamenlijk vertrekpunt

Op grond van het eerder genoemde programma van eisen (Bijlage B) is de volgende aanscherping gemaakt, toegepast op de expositie.

Identiteit

- Uitnodigend (binnen-buiten).
- Beleving, verrassing, verwondering.
- Bieden van een handelingsperspectief.
- Relatie met omgeving (microniveau – landgoed, mesoniveau – stad, macroniveau - vier vier landschapstypen).
- Onderdeel van netwerk Amersfoort.
- Verbinder van partijen (makelaarspositie).

Steeds vernieuwend

- Vernieuwende manier van presenteren.
- Gebruik maken van nieuwe technologieën.
- Maar ook vingers in de grond.
- Aanleiding geven voor herhalingsbezoek.
- Seizoendynamiek (binnen – buiten).
- Actualiteiten (schakel tussen gemeentehuis en buitenwacht).

Blue Imprint - 4 november 2013
In opdracht van Gemeente Amersfoort

Inhoud (nader uitgewerkt gedurende de workshop)

- Sfeer verhaallijn: 'het groene en/of duurzame verhaal van Amersfoort'.
- Relatie leggen met Middeleeuwen (o.a. circulaire economie).
- Thematische flexposities (semi-permanent).
- Logische routing.
- Gebouw gebruiken voor vertellen van verhalen (leuke 'snufjes').
- Bezoekers verlaten expo met 'handelingsperspectief'.
- Samenwerken met partners, verbinden.

Interactie

- Centrum voor ontmoeting en gesprek.
- Vergroten draagvlak voor groene (woon-)omgeving en zorg voor milieu.
- Uitnodigen tot actie (o.a. door aanwezigheid werkplaats).
- Meegaan met ontwikkelingen social media, digitale technieken e.d.
- Koesteren bestaande doelgroepen, aanboren nieuwe doelgroepen.
- Verrassend door seizoendynamiek.

Blue Imprint - 4 november 2013
In opdracht van Gemeente Amersfoort

b) Doelgroep

Hoofddoelgroep van de expositie is: gezinnen met jonge kinderen (ca. 6-12 jaar).

Toelichting

- De expositie moet voor alle bezoekers een prettige ruimte zijn om te verblijven. Het moet aanvoelen als een vanzelfsprekend onderdeel van het totale CNME.
- Het insteekniveau is voor volwassenen. Zij vinden de informatie die zij zoeken, worden verrast door onverwachte elementen en voelen zich thuis in de strakke en esthetische vormgeving (bv. geen kabouters). Op deze manier kan het CNME ook partners uit de stad ontvangen en hen laten genieten van de expositie. En ook pubers voelen zich aangesproken omdat het niet kinderachtig is.
- Natuurlijk biedt de expositie voor jonge kinderen veel aanknopingspunten. Voor hen komt er een aparte kinderlijn, die zij zelfstandig, met leeftijdgenoten of met hun begeleiders kunnen volgen. De kinderlijn bevat speciale spellen en activiteiten, bedoeld om op speelse wijze interactie aan te gaan en ontdekkingen te doen. Volwassenen worden niet gedwongen om de kinderlijn te volgen, maar de verbinding met kinderen valt gemakkelijk te maken.

Als nieuwe doelgroep kan worden gedacht aan ondernemers, meer specifiek de bouwsector. Het gebouw wordt gerealiseerd volgens het principe 'passief bouwen'. Hiervan zijn nog maar weinig voorbeelden in Nederland te vinden. Dit betekent dat het nieuwe CNME mogelijk een interessante plek is voor bouwers met een groen hart.

Het is niet duidelijk of en in welke mate bezoekers met andere culturele achtergronden tot de doelgroep van de nieuwe expositie behoren.

c) Bezoekerservaring

Op grond van de teksten die door de workshop deelnemers voor het imaginaire gastenboek zijn geschreven, kunnen de volgende conclusies voor de expositie worden getrokken.

- **Sfeer en beleving**

- Dagje uit op het landgoed.
- Mooie buitenruimte, goed onderhouden.
- In buitenruimte goede aanduiding van wat waar valt te doen en te beleven. Duidelijke bebording. Totaalbeeld bieden.
- Buitenruimte belangrijk voor (jonge) kinderen. In bomen klimmen, hutten bouwen, vies worden. Bootcamp!
- Binnenruimte speelse omgeving, verrassende vormgeving, creatief gebruik van hele ruimte (incl. vloer en plafond).
- Gastvrije ontvangst, klantgericht en open.
- Aparte kinderlijn, niet storend voor overige bezoekers.
- Leuke spelletjes voor kinderen, gemakkelijk in gebruik.
- Voor pubers ter plekke iets kunnen doen met vrienden die er niet bij zijn (bv. door middel van een app).
- Iets kunnen achterlaten (bv. foto's en filmpjes uploaden naar Facebookpagina CNME).
- Echte dieren (opgezet, levend) en planten (herbarium, levend).
- Zintuigen (voelen, ruiken, bekijken, beluisteren).
- Weinig teksten. Waar mogelijk gebruik van audiovisuele middelen.
- Rustpunt in koffiehoek/leeshoek.

- **Inhoud**

- Natuurgericht, niet grijs of technisch.
- Leuke weetjes, dichtbij eigen belevingswereld (straat, wijk, energiebesparing e.d.).
- Landgoed: verhaal achter het park in onze achtertuin.
- In binnenruimte verdere uitdieping van info uit de buitenruimte (verbinding leggen).
- Interactieve kaart van de omgeving, bv. welke dieren leven bij jou in de straat?.
- Verhalen over dieren en planten en hoe deze met elkaar samenleven. Uitgaan van soorten van het landgoed, exemplarisch voor verschillende Amersfoortse landschappen.
- Big Five van Amersfoort (of Little Five, Smart Five enz.).
- Verrassende verhalen over bijzondere ligging Amersfoort, variatie in natuur en landschap (vier landschappen: Utrechtse Heuvelrug, Gelderse Vallei, Eemland, Stad Amersfoort).
- Ontstaan van het landschap (geologische geschiedenis, invloed mens).
- Niet alleen over natuur en landschap, ook over duurzaamheid, voeding en gezondheid.

- **Gebouw**

- Gebruik ook het gebouw in de expositie; het is uniek! (passief bouwen) Laat op relevante plekken zien welke maatregelen zijn genomen om het gebouw groen en duurzaam te maken. En trek hier parallellen met de natuur (de natuur als inspiratiebron, biomimicry). Het gebouw vertelt zijn eigen verhaal. Maak een logische verbinding tussen de expositieruimte (87 m²) en de rest van het gebouw. Relevante onderdelen (groen en duurzaam) van het gebouw worden als samenhangend verhaal verteld.
- Bv. bij de kapstok hangt de bezoeker zijn jas op naast een schapenvacht. Jas (mens) en schapenvacht (natuur) zijn beide middelen om warm te blijven. Hoe heeft de schapenvacht ons geïnspireerd om het gebouw een 'jas aan te trekken'? Een doorkijkje in de muur laat zien hoe deze is geïsoleerd.

- **Handelingsperspectief**
 - Inspiratiebron voor groene mensen (natuur versterken en behouden).
 - Aansprekende (praktische) verhalen van mensen die met allerlei initiatieven bezig zijn (bv. zonnepanelen). In contact met hen kunnen treden.
 - Bruisend platform om ideeën met elkaar te delen. Geen betutteling.
 - Kunnen deelnemen aan excursies, werkgroepen.
 - Vrijwilligerswerk, wanneer jou dat uitkomt (projectmatig).
 - Uiting kunnen geven aan groen ondernemerschap (bv. samenwerken met CNME, info geven over energiezuinig maken van woningen, een activiteit sponsoren).
 - Ook voor of na het bezoek aan de expositie kun je elkaar vinden.
 - Makelaar voor duurzame partners e.a.
 - Niet focussen op problemen, maar kijken in kansen.

- **Verblijfsduur**
 - De bezoekers komen naar de expositie, verblijven daar ca. 20 minuten (groepje kinderen) tot 1 uur (gezin met kinderen, inclusief koffie drinken na afloop). Daarna gaan ze naar buiten om actief bezig te zijn en dingen te ontdekken (of andersom).

- **Relatie expositie met koffiehoeck, leeshoek**
 - Er bestaat een verbinding tussen de koffiehoeck/leeshoek en de expositie, zodat ouders tijdens het koffiedrinken zicht kunnen blijven houden op hun kinderen. De verbinding is niet storend, zodat men in de koffiehoeck/leeshoek rustig kan lezen of informatie opzoeken.

- **Relatie met buitenruimte**
 - Na een bezoek aan de expositie, kan worden gekozen uit een aanbod van buitenactiviteiten (of andersom). Bv. ga met de boswachter mee op ontdekking.
 - Maak gebruik van de thematuin op het landgoed. Hier kun je aan de hand van de vegetatie de verschillende landschapstypen laten zien.
 - Wandel/fietsroutes en kaarten aanbieden.
 - Verbinding leggen met het nieuwe Meander Medisch Centrum en CNME (wandelroute met paaltjes).

d) Kernboodschappen en kernbegrippen

Gedurende de workshop zijn kernboodschappen geformuleerd en kernbegrippen genoemd die moeten terugkomen in de expositie. Deze dienen ter inspiratie voor de ontwikkeling van de verhaallijn.

Kernboodschappen

- Ontmoetingspunt voor landschap en bewoners.
- Hier komen mens en natuur bij elkaar.
- Unieke parel van de natuur.
- Levende natuur voor een levende stad.
- Natuurlijk en veelzijdig hart van Amersfoort.
- Gevarieerde natuur is belangrijk voor een fijne en bewoonbare stad.
- Het groene huis van de stad.
- Amersfoort: Overall anders (cf. bezoekerscentrum Natuurmonumenten 's Graveland).
- Natuur als bron van inspiratie voor duurzaamheidsvraagstukken.
- I have a dream.
- Natuur is niet van ons maar van iedereen.
- Natuur is dichtbij (cf. Stand van de natuur – leven die dieren echt in mijn achtertuin?).

- Bedrijfsleven speelt belangrijke rol in behoud mooie natuur.
- Als je trots bent op het landschap met alle planten en dieren, wil je dat ook behouden en versterken. Wat is daarvoor nodig en hoe doe je dat?

Kernbegrippen

- Duurzaamheid – circulaire economie (verband leggen met Middeleeuws erf) – klimaatverandering – handelingsperspectief – bewustwording – educatie.
- Verbinden – raakvlakken – in contact blijven – netwerk – makelaar – initiator – kruisbestuiving – geen kruispunt maar bruispunt – inspiratie.
- Uniek – veelzijdig – alles binnen handbereik.
- Dynamisch.
- Binnen – buiten.
- In- en uitademen.
- Actief – rust.

Op grond van bovenstaande zijn **twee hoofdthema's** geformuleerd: (1) **Natuur en Landschap** en (2) **Duurzaamheid**. Deelnemers aan de workshop hebben van elk hoofdthema een mindmap gemaakt ter inspiratie voor de ontwikkeling van de verhaallijn (Bijlage D).

4. Algemene conclusies

Waarom > Hoe > Wat

De expositie communiceert vanuit het WAAROM via HOE naar WAT.

Het **WAAROM** is het laten zien en ervaren van de bijzondere natuur en het landschap van Amersfoort en omgeving. Dit is het startpunt van de expositie. Verwondering en enthousiasme staan centraal. De presentatie spreekt aan op het niveau van 'hier wil ik bijhoren' (= daarom!).

Vanuit 'het geraakt zijn' door het groene Amersfoort ontstaat vanzelf de vraag **HOE** die natuur in elkaar zit. Hoe komt het dat hier zoveel verschillende planten en dieren leven? Hoe komt het dat er zoveel verschillende landschappen zijn (Gelderse Vallei, Utrechtse Heuvelrug, Eempolder en stad)?

Tenslotte ontstaat bij de bezoeker vanuit het besef dat Amersfoort en omgeving uniek zijn, vanzelf de vraag **WAT** er moet gebeuren om die waarden te behouden en te versterken. Daarbij kan hij zich bijvoorbeeld laten inspireren door wat anderen hebben gedaan die hem al een stapje voor zijn. Wat hebben zij voor handige tips en leuke ideeën?

Groene uitstraling

Bovenstaande betekent dat de expositie een groene uitstraling krijgt (natuur en landschap). Voor strikte duurzaamheidsonderwerpen kan worden uitgeweken naar de koffieruimte/leesruimte, waar de bezoeker op inspirerende wijze handelingsperspectieven krijgt. Voor specifieke thema's (bv. herfst, Beheerplan Schothorst) en doelgroepen (bv. kleuters, partijen in de stad) kan tevens gebruik worden gemaakt van de cursusruimten (2 x 60 m²) in de vorm van 'flexexposities' (tijdelijke of semi-permanente exposities; deze vallen buiten het bereik van de verhaallijn voor de expositie). Daarnaast is ook in de vaste expositie ruimte voor tijdelijke opstellingen (bv. seizoensdynamiek).

Bezoekerservaring

De nieuwe expositie biedt een omgeving waarin zowel volwassenen als kinderen zich thuisvoelen. Door een gelaagd informatie aanbod en gevarieerde overdrachtsmiddelen, wordt ieder op zijn eigen niveau aangesproken zonder dat men elkaar in de weg zit. Ook zijn er onderdelen die in groepsverband (gezin, schoolklas) kunnen worden gedaan.

Er zijn mogelijkheden om spelletjes of ontdekkingen te doen op een manier die niet storend is voor bezoekers die rustig iets willen bekijken (een uitdaging gezien het kleine oppervlak van 87 m²!). Zintuigen worden geprikkeld, objecten zijn er om aan te raken (hands-on). Er is een flink gehalte aan niet-talige exhibits zodat (jonge) bezoekers die minder op tekstuele informatie zijn gericht voldoende aan hun trekken komen. Teksten zijn ingetogen. Voor hen die op zoek zijn naar meer informatie, is er interessante verdieping te vinden.

Er is een logische en aantrekkelijke samenhang tussen de buiten- en binnenruimte. Er bestaan verbindingen van buiten naar binnen en andersom. Ook het gebouw vertelt een verhaal, namelijk hoe de mens zich door de natuur laat inspireren om groen en duurzaam te bouwen. De bezoeker komt door het hele gebouw en ook buiten op relevante plekken deze verhalen tegen. Zo wordt het gebouw op zichzelf ook een bezoekerservaring.

De inhoud van de expositie is natuurgericht. De gevarieerde natuur en het landschap van Amersfoort staan centraal. Door de bijzondere ligging van de stad valt hier en in de omgeving een scala aan planten en dieren te vinden. Vaak is die natuur dichterbij dan je denkt. Met deze boodschap worden

de bezoekers trots op hun stad en omgeving. Ze voelen zich geïnspireerd om zelf bij te dragen aan behoud en versterking van de bijzondere groene waarden van Amersfoort. En ze weten dat ze bij het CNME terecht kunnen om te ontdekken hoe ze hier handen en voeten aan kunnen geven. Hier kunnen ze terecht voor informatie, het opdoen van contacten en krijgen ze vanzelf zin om in actie te komen. Partners uit de stad willen zich graag met het CNME verbinden. Met zo'n enthousiasmerende expositie wordt het nieuwe CNME een bruisend platform om ideeën met elkaar te delen en om samen te blijven genieten van de Amersfoortse natuur.

Samenvattend

- **Take home message**
'Amersfoort heeft een unieke natuur. Dat wist ik niet!'
- **Unique Selling Point**
'Je kunt hier zowel buiten als binnen van alles doen en leren rond een gebouw dat klaar is voor de toekomst!'
- **Handelingsperspectief**
'Wat leuk, die vleermuiswerkgroep. Ik ben meteen lid geworden!'
- **Herhalingsbezoek**
'Ik ga mijn meester vragen wanneer we hier met de klas naartoe gaan.'

5. Plan van Aanpak (voorstel)

Research

Allereerst zal door een inhoudsontwikkelaar research moeten worden uitgevoerd om de twee hoofdthema's van de expositie (1. Natuur en Landschap, 2. Duurzaamheid) uit te diepen. Hiertoe zijn gesprekken (interviews) met inhoudsdeskundigen nodig, een oriënterende literatuurstudie en een verkenning van het landgoed.

Mindmap

Op grond van de inhoudelijke research wordt door de inhoudsontwikkelaar een mindmap opgesteld, waarin thema's en subthema's worden gedefinieerd die als kapstok dienen voor een verdere invulling van de verhalen. De mindmap wordt qua structuur zodanig gemaakt dat deze te vertalen is naar een globale verhaallijn.

Globale verhaallijn

In de globale verhaallijn geeft de inhoudsontwikkelaar een totaaloverzicht van de thema's en subthema's voor de expositie in hun onderlinge samenhang. Voor elk onderdeel wordt een kernboodschap geformuleerd zodat de inhoud hiervan in grote lijnen wordt afgebakend. Indien gewenst kan een suggestie worden gedaan voor een mogelijke uitwerkingsvorm in de expositie (overdrachtsmiddelen: bv. object, film, spel, tekst), maar dit kan ook worden overgelaten aan de ontwerper.

Aanbesteding tentoonstellingsontwerper

Met de globale verhaallijn in handen, is het voor de opdrachtgever mogelijk om een aanbesteding te doen voor een of meer ontwerp bureaus. Na selectie wordt door de ontwerper een schetsontwerp gemaakt.

Gedetailleerde verhaallijn

De globale verhaallijn wordt na oplevering van het schetsontwerp door de inhoudsontwikkelaar aan de hand van het verzamelde researchmateriaal zodanig ingevuld, dat er een naslagwerk ontstaat voor het hele verdere traject van de inhoudsontwikkeling.

Verdere inhoudsontwikkeling

Schrijven scenario's (infographics, filmpjes, animaties, interactives, spelletjes e.d.).

Schrijven tentoonstellingsteksten.

Beeldhunting (foto's, illustraties, filmpjes).

Objecthunting (opgezette dieren, herbariummateriaal e.d.).

Toetsingsmomenten

Bovenstaande stappen worden uitgevoerd door een ervaren inhoudsontwikkelaar, in samenwerking met een kernteam van inhoudsdeskundigen en een projectleider. Op belangrijke beslismomenten dienen de resultaten ter toetsing te worden voorgelegd aan de projectgroep en andere belanghebbenden. Dit kan worden gedaan in de vorm van een workshop zoals voorafgaande aan deze rapportage is gebeurd. Daarnaast kan worden gedacht aan het raadplegen van specifieke focusgroepen (bv. gezinnen met kinderen, leerkrachten, partners uit de stad, bedrijfsleven).

Schematisch

Het proces van de verhaallijn ontwikkeling kan worden samengevat in de volgende stappen:

Kernteam

Voor samenstelling van het kernteam wordt de volgende suggestie gedaan (alfabetische volgorde):

- Renée van Assema (natuur en landschap)
- Rob Hemmeler (landgoed, landschap)
- Pauline van Norden (projectleider expositie)
- Nelly Swijnenburg (duurzame ontwikkeling)

6. Aanbevelingen

Er moet worden uitgezocht of ondernemers (bouwsector e.a.) en andere culturen nieuwe doelgroepen kunnen zijn voor de expositie.

Gedurende de workshop werd duidelijk dat het gebouw van het nieuwe CNME op zichzelf een interessant verhaal vertelt (passief bouwen). Aanbevolen wordt om dit verhaal door het hele gebouw heen en daarbuiten op relevante plekken als een samenhangend geheel te vertellen. Dit betekent dat ook in de expositie (87 m²) onderdelen van het verhaal aan de orde kunnen komen die op die plek het beste kunnen worden verteld. Om de samenhang tussen het verhaal van de expositie en het verhaal van het gebouw te waarborgen, verdient het aanbeveling om de verhaallijnen voor beiden in hetzelfde traject te ontwikkelen en uit te werken.

7. Nawoord

Met deze rapportage hoop ik de Gemeente Amersfoort voldoende houvast te bieden voor de verdere inhoudsontwikkeling van de expositie voor het nieuwe CNME op Landgoed Schothorst. Ik vond het erg inspirerend om tijdens de workshop kennis te maken met zo'n gedreven groep medewerkers en hoop gedurende de rest van het traject een bijdrage te kunnen leveren vanuit mijn achtergrond als ervaren inhoudsontwikkelaar voor bezoekerscentra.

Mochten er naar aanleiding van deze rapportage vragen of onduidelijkheden zijn, aarzel dan niet om contact met mij op te nemen. Ik ben graag bereid om mee te denken over de voortgang van het traject .

Met vriendelijke groeten,

Manon Laterveer-de Beer
Blue Imprint B.V.
Slootweg 4
2728 PD Zoetermeer
M 06 533 52 793
manon.laterveer@blue-imprint.nl
www.blue-imprint.nl

14 november 2013

Bijlage A

Deelnemers workshop 4 november 2013 (alfabetische volgorde)

- **Renée van Assema** – Stadsecoloog, Gem. Amersfoort
- **Sjoke Bos** – Educatief medewerker CNME, Gem. Amersfoort
- **Joost Buddingh** – Educatief medewerker CNME, Gem. Amersfoort
- **Carla van Dorp-Emmink** – hoofd CNME, Gem. Amersfoort
- **Rob Hemmelder** – Beheerder Landgoed Schothorst
- **Jagoda Krzystanek** – Duurzaam bouwen, Gem. Amersfoort
- **Manon Laterveer-de Beer** – Inhoudsontwikkelaar bezoekerscentra, Blue Imprint, Zoetermeer
- **Pauline van Norden** – Projectleider Expositie CNME, Adviseur Milieucommunicatie, Gem. Amersfoort
- **Sandra Sijbrandij** – Adviseur Milieucommunicatie, Samen Duurzaam, Gem. Amersfoort
- **Nelly Swijnenburg** – Programmaleider Duurzame Ontwikkeling, Gem. Amersfoort
- **Iris van Veen** – Communicatie, Gem. Amersfoort
- **Afke van der Zwaard** – Coördinator vrijwilligers CNME, Adviseur Milieucommunicatie, Gem. Amersfoort

Bijlage B

(concept) PROGRAMMA VAN EISEN BEZOEKERSCENTRUM SCHOTHORST/versie 31 mei 2013

1. Identiteit

“Het CNME moet een stimulerende, groene ontmoetingsplaats worden op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid.(...) Het nieuwe gebouw moet duurzaam gebouwd zijn en als zodanig ingericht en gebruikt. Het is van belang dat het flexibel en aanpasbaar is in functies en kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen zonder dat het verbouwd hoeft te worden.”(uit: PvE nieuwbouw)

- a. Beleving van de natuur en de omgang met het klimaat staan centraal. Daarbij willen we ook graag verrassen en de verwondering bij bezoekers opwekken.
- b. Zoals buiten het geval is, zal ook binnen aandacht zijn voor de vier landschapstypes die Eemland rijk is.
- c. Het gebouw nodigt uit om naar binnen te komen en op onderzoek uit te gaan; eerst binnen, dan buiten (of andersom).
- d. Er wordt een relatie met de directe omgeving gelegd m.b.t. de natuur en een relatie met de stad m.b.t. het behalen van klimaatdoelstellingen.
- e. We zijn onderdeel van een netwerk in Amersfoort; in dat netwerk kunnen alle organisaties participeren die een bijdrage leveren aan een duurzamer Amersfoort (een energieknoppunt o.i.d.).

2. Innovatief en (steeds) vernieuwend

- a. Elk seizoen is er iets nieuws te beleven, zowel binnen als buiten.
- b. De wijze van presenteren op zichzelf is vernieuwend.
- c. Met nieuwe technologieën kan op de een of andere manier kennis worden gemaakt.
- d. Gebaseerd op de Toekomstagenda Milieu, het Beheerplan Schothorst (in het bijzonder) en de Duurzame Agenda met de Stad.

3. Inhoud

- a. Route is logisch voor bezoeker; hij vindt gemakkelijk de informatie die hij zoekt. We denken aan één of meerdere verhaallijnen in de sfeer van “Het groene en/of duurzame verhaal van Amersfoort”.
- b. Verregaande samenwerking met partners in de directe omgeving, danwel met de hele stad (afhankelijk van toepasbaarheid). In ieder geval zijn relaties met andere partijen te leggen (stepping stones).
- c. Thematische flexposities, wel met meer semi-permanent karakter. Zulks ook afhankelijk van de bijdragen uit de stad.
- d. Bezoekers verlaten het pand met een handelingsperspectief; wat kan ik zelf doen om een bijdrage te leveren aan een duurzamer/groener Amersfoort?
- e. We leggen de relatie met de Middeleeuwen/Middeleeuws erf (men was zelfvoorzienend toen, geen afval, circulaire economie).

4. Interactie

- a. Ontmoeting en het drinken van een kop koffie/thee is mogelijk.
- b. Verrassing door seizoensgerichte vernieuwing.
- c. Vergroten van het draagvlak voor een groene (woon-)omgeving en het zorgvuldig omgaan met het milieu.

- d. Bezoekers worden uitgenodigd actief te worden. Dit leidt tot (meer) kennis, (positieve) houding en gedrag (bezoek, steun, vrijwilligerswerk etc.).
- e. De actieve houding wordt versterkt door de aanwezigheid van een werkplaats.
- f. Digitale aanhaking d.m.v. de multi-touchtafel, facebook e.a. Ook hierin voortdurend aanhaken op vernieuwende ontwikkelingen (natuur en milieu zijn hip).
- g. We blijven ons steeds richten op nieuwe doelgroepen met andere/nieuwe motieven, waarbij we de bestaande doelgroepen blijven koesteren.

5. Inrichting

- a. De inrichting moet aansluiten bij de architectuur van het gebouw.
- b. We maken zoveel mogelijk gebruik van de relatief kleine ruimte; zowel plafond als vloer kunnen betrokken worden hierbij. Dat betekent dat we op 3 (wellicht zelfs 4, kleine kinderen) niveaus werken.
- c. Buiten wordt zoveel mogelijk naar binnen gebracht.
- d. Er vindt uitsluitend op kleinschalig niveau verkoop aan de balie plaats (geen winkel). Het verkopen van de honing van de bijenvereniging is iets wat zou moeten blijven (bijvoorbeeld).
- e. Lokalen kunnen multifunctioneel worden ingericht; als 1 grote, of 2 kleinere ruimtes te gebruiken. Er kunnen ca. 75 stoelen worden verplaatst (deze stoelen zijn licht in gewicht en eenvoudig op te slaan). Buiten schooltijden en/of in vakantieperiodes is er een flexpositie in te richten.
- f. Materiaalgebruik CO2 neutraal en/of C2C of beiden.
- g. Er wordt goed rekening gehouden met beveiliging, comfort voor de medewerkers van het centrum en vandaalbestendigheid.

6. Samenwerking met partners in de stad

- a. We zoeken qua horeca de samenwerking met de mogelijkheden en de ontwikkeling van de Witte Villa, het liefst d.m.v. een project als First Class.
- b. Voor partijen die ook (niet commercieel) educatie en communicatie op het gebied van natuur en milieu uitoefenen, zijn de lokalen buiten schooltijd tegen lage kosten (bv alleen de koffie/thee) beschikbaar.
- c. Partners uit de stad met ideeën die passen bij voorgaande krijgen de gelegenheid die vorm te geven.
- d. We leggen een link met Eemhuis.

Bijlage C

Bijdragen gastenboek, ingebracht door deelnemers aan de workshop van 4 november 2013.

Mooie buitenruimte, goed onderhouden. Duidelijke wandelmogelijkheden. Leuk om de info op de borden buiten verder te kunnen uitdiepen binnen bij de expo. Ik doe inspiratie op over de natuur in Amersfoort. Ik vind het leuk om projectmatig vrijwilligerswerk te doen, wanneer het mij uitkomt. Mijn waarden: gezondheid, maatschappelijke betrokkenheid, natuur en rust.

Ik vond het leuk om informatie over de natuur in de stad te krijgen. Wat kan ik zelf doen om die natuur te versterken en te behouden? Ik maak me zorgen over de aarde en de toekomst. Daarom wil ik iets goeds voor de natuur doen.

Ik kom graag nog eens terug met mijn buurvrouw of met een vriendin. De natuur is voor mij een aanleiding om samen iets zinnigs te doen.

*Mijn tips aan het nieuwe CNME:
Betrek me projectmatig. Zorg voor actie, dat hier altijd wat valt te doen. Geef cursussen op het gebied van groen en gezond. Maak het mogelijk om hier kleding en spullen te ruilen.*

(tekst: Carla van Dorp-Emmink)

Marlies de Boer uit Hoogland (sportief en betrokken).

Marriet de Jong (werkt in het nieuwe ziekenhuis, sportief en twee kinderen).

Ik werk al jaren hier in Amersfoort, maar ik heb mij nooit gerealiseerd wat een bijzondere omgeving het is. Het is hier prachtig om te wandelen. En het is leuk om met de kinderen naar de tentoonstelling te gaan. De interactieve kaart van de omgeving was verrassend. Toen zag ik pas dat je vanuit het ziekenhuis hier zo naartoe kunt lopen.

Ik kom samen met familie en vrienden met hun kinderen een keer terug voor een dagje uit. En zal mijn collega's van de revalidatie afdeling erop attenderen dat ze hier met hun patiënten naartoe kunnen gaan.

Ik had graag een wandel of fietskaart van de omgeving willen kopen. Maar dat was helaas niet mogelijk. Jullie kunnen veel meer reclame voor deze mooie plek maken. Het is meer dan de moeite waard!

(tekst: Renée van Assema)

Het was heel leuk, we konden samen dingen doen. De bal kon ik even afgeven aan de mevrouw achter de balie. We snapten hoe alles werkte en het was allemaal leuk om te doen. Ik heb gezien hoeveel dieren en planten er hier wel niet leven en wat voor bijzonders zij hebben met elkaar. Ik kom een keer terug, want ik wil het mijn ouders ook laten zien!

Wat we ook leuk zouden hebben gevonden is als er een spelletje beschikbaar was waarop alles verteld wordt. Dat heb ik in het museum weleens beleefd. Je kunt dan een nummer indrukken en je koptelefoontje vertelt iets interessants. Waarom? Ik houd niet zo van het lezen van veel tekst bij de plaatjes.

(tekst Joost Buddingh)

Goede vrienden Lars, Luuk, Bram en Sam uit Schothorst (actieve stuiterballen).

Familie Uit 't Veld uit Zielhorst (willen iets opsteken en beleven).

(ouders)

Bedankt voor een leerzame ochtend! We waren wel vaker in het bos geweest, maar we zijn hier nog nooit naar binnen gegaan. Misschien is het een idee om duidelijk te maken wat er binnen gebeurt. En dat is veel!

Leuk om te zien en te beleven wat het verhaal is achter het park in onze achtertuin. Verder had ik al langer het idee om met zonnepanelen aan de slag te gaan. Door de inspirerende verhalen hier, heb ik het voornemen om het echt op te pakken en contact te leggen met zo'n initiatief bij ons in de buurt.

Verder heerlijke koffie, waardoor we na een uurtje tentoonstelling ons met de kinderen heerlijk buiten hebben vermaakt. Ik zal ook de burens eens tippen, denk dat ze ook nog nooit binnen zijn geweest!

(kinderen)

Ik vond het heel leuk om eerst binnen te kijken en te leren, maar vooral om buiten opdrachten te doen als een echte boswachter. Ik ga de meester vragen wanneer we met de klas hier heengaan.

(tekst: Nelly Swijnenburg)

Ik was op vakantie en oppasopa voor de kleine. Mijn dochter had mij gewezen op de natuurspeelplaats wat leuk is voor haar. Ze moest naar het toilet en zodoende kwam ik het gebouw in. Ik werd verrast door de open en gastvrije ontvangst.

Schets mijn verbazing. Wat valt er veel te beleven hier! Ik had ook echt geen idee dat Amersfoort als stad zo'n bijzondere ligging heeft en hoe gevarieerd de natuur en het landschap zijn.

De kleine vond de vissen in het aquarium heel bijzonder. En voor mij was het een ontdekking dat ieder water zijn eigen vissen heeft. Terwijl mijn kleindochter een kleurplaat zat te kleuren kon ik nog eventjes goed rondkijken.

Ik ga zeker mijn kinderen ook op deze plek wijzen. En ik heb voor hen een Groene Agenda meegenomen. Graag zie ik buiten een betere aanduiding met alles wat er allemaal te beleven en te doen is.

(tekst: Rob Hemmelder)

Opa Van Bommel met kleindochter Femke uit Kattenbroek (houdt van de natuur en rust).

Dhr. Gijsberts (echte natuurkenner).

Ik vond het leuk om te zien dat het nieuwe gebouw van het CNME een eigen verhaal vertelt. Namelijk hoe het bijdraagt aan het behoud en de bescherming van de natuur! Als 'natuurfanaat' ben ik heel blij dat hier alles met elkaar samengaat om de gestelde doelen te bereiken. Ik zie het gebouw als een 'kennisbank' en een educatiebron voor groene mensen die grijze bouwwerken het liefst willen weren, en de omgeving willen vergroenen... Als het niet anders kan, dan maar op die uitdagende, natuurlijke, vriendelijke manier bouwen!

(tekst: Jagoda Krzystanek)

Ik heb in de expositie geleerd dat Amersfoort is opgebouwd uit vier landschappen. Dat we een heel gevarieerde natuur hebben hier. Wat belangrijk is voor een fijne en bewoonbare stad. Dat het bedrijfsleven een belangrijke rol speelt in het behouden van deze mooie natuur. Want er zijn veel groene ondernemers. En ik heb ook ervaren dat het hier leuk voor mijn kinderen is om te spelen.

Het leukst vond ik om te lezen dat er een vleermuisen werkgroep is. Daar wil ik wel aan meedoen.

Ik zou als bedrijf ook wel mijn logo hier willen hebben en graag de dwergvleermuis willen adopteren. Door te sponsoren wil ik mijn groene imago versterken. Verder kom ik hier zeker terug met mijn collega. Hij werkt ook in de bouwsector en heeft ook iets met natuur.

Ik heb een vraag. Is het mogelijk dat er een verwijzing komt naar ons centrum? Daar geven we allerlei informatie over het energiezuinig maken van woningen. De mensen die hier komen vinden dat vast interessant.

(tekst: Sandra Sijbrandij)

Frank Nagelhout (ondernemer en vader).

Sam Brilman (echte buitenjongen).

Ik heb veel geleerd over mooie dieren in Amersfoort. Vooral de uilen in Schothorst vond ik mooi. Die enorme ogen...! Ik kon het beest echt voelen. En ben benieuwd naar de uilenwandeling.

Ik zou mijn vriendjes hier ook heen laten gaan. Want zij vinden uilen ook heel mooi. Ik zou alleen nóg meer dieren willen voelen, horen, ruiken. Want ik houd van actie, niet zo van lezen. Daar ben ik niet zo goed in.

(tekst: Pauline van Norden)

Ik kwam hier omdat vrienden uit mijn klas een opdracht hadden op school. Ze moesten een filmpje maken over vleermuizen. Dat wilde ik zien. Vroeger kwam ik hier ook veel met school. Dat was tof. Lekker buiten rennen, in bomen klimmen, hutten bouwen!

Tof om hier weer terug te zijn. De vormgeving vind ik strak en fris. Het is leuk dat er een nieuwe fantasy app is om samen iets te kunnen doen met vrienden die hier nu niet bij zijn.

Wat ik heb geleerd? Ik wist niet dat er zoveel vleermuizen in mijn eigen straat zijn. En mijn scooter rijdt blijkbaar ook op een goedkopere brandstof. Dat wist ik niet.

Ik ga mijn vriendin tippen om hier naartoe te gaan. Want die is bang voor vleermuizen hahaha!

Mijn tip aan jullie: doe iets spannends met de vloer en het plafond. Maak er een echte 3D beleving van!

(tekst: Afke van der Zwaard)

Frenk Bekker uit Kattenbroek (puber).

Vriendinnen Fatima, Aisha en Maisa uit Kruiskamp.

Weten we wel wat zij willen?

Moeder en zoon Hamidoun.

Weten we wel wat zij willen?

Bijlage D

Mindmaps voor geformuleerde hoofdthema's voor expositie:

(1) Natuur en Landschap, (2) Duurzaamheid, uitgewerkt naar bijdragen van deelnemers aan de workshop van 4 november 2013.

